

Evlat Edinme

Evlat edinme; bir çocukla, durumu evlat edinmeye uygun bir kişi arasında hukuki bağlar sağlanarak çocuk ebeveyn ilişkisinin kurulmasıdır.

Evlat edinme hizmeti, Türk Medeni Kanunu'nun (01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren) 305-320 maddeleri ile Genel Müdürlüğümüzce aynı kapsamda hazırlanan 01.08.2002 tarih ve 145 sayılı Evlat Edinme Yönergesi ve 14.1.2004 tarihinde kabul edilerek 1 Eylül 2004'de yürürlüğe giren Çocukların Korunması ve Ülkelerarası Evlat Edinme Konusunda İşbirliğine Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun çerçevesinde yürütülmektedir.

Genel Müdürlüğümüze bağlı kuruluşlarda bakılan korunmaya muhtaç çocuklardan durumu evlat edinme hizmetinden yararlandırılmaya uygun bulunanlar, sosyal çalışmacının hazırladığı rapor ile evlat edinebileceği belirlenmiş aileler yanına yerleştirilmektedir. Yılda ortalama 500 çocuğun evlat edinme işlemi tamamlanmaktadır.

Evlat Edinme Koşulları

- En az 5 yıldan beri evli olan veya
- Otuz yaşını doldurmuş bulunan,
- Evli ya da bekar,
- Çocuklu ya da çocuksuz

kişiler, evlat edinmek üzere başvuruda bulunabilmektedir.

Evlat edinecek kişiler, isterlerse aynı anda ya da değişik zamanlarda birden fazla çocuğu evlat edinebilirler.

-Eşler, birlikte evlat edinebilmektedir.

-Evli olmayanlar birlikte evlat edinmemektedir.

-Eşlerden biri, en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşulu ile diğerinin çocuğunu evlat edinebilmektedir.

-Evlat edinecek kişilerin, evlat edinecekleri çocuktan en az 18 yaş büyük olması,

-Evlat edinilecek çocuk ile evlat edinecek kişi arasında en fazla 40 yaş farkının bulunması (Eşler arasında 10 veya daha fazla yaş farkı olması halinde, eşlerin yaş ortalaması dikkate alınır, diğer durumlarda küçük olan eşin yaşı esas alınır, 40 yaş üzerindeki kişilere yaşlarıyla orantılı olarak çocuk önerilir. Örneğin;başvuru yaparken 40 yaşında olmasına rağmen, yerleştirme sırasında 44 yaşında olan bir kişi yanına 4 yaşından küçük çocuk yerleştirilemez.),

-Tutarlı, dengeli, çocuğa yeterli sevgi verebilecek kişilik yapısında olması,

-Sosyal ilişkiler açısından toplumun norm ve değerlerine aykırı düşmeyecek özellikler taşıması, kılık kıyafet, yaşam tarzıyla çağdaş görünüm ile Atatürk İlke ve İnkılaplarını yaşamında uygulayabilecek düşünce yapısına sahip olması,

-Evlat edinenin çocuğun bakım ve eğitimini sağlayabilecek yeterli gelir düzeyine, sosyal güvenlik hakkına, uygun çevre ve yaşam koşullarına sahip olması,

-Evlat edinenin çocuğun sosyo-kültürel gelişimini sağlayabilecek kültürel özelliklerde ve en az ilkokul mezunu olması,

Bilindiği gibi Anayasa'mızın 42. maddesi, her Türk vatandaşının ilköğretimi tamamlamasını zorunlu tutmaktadır. Genel Müdürlüğümüz, bağlı kuruluşları ile birlikte bir Devlet Kurumudur. Dolayısıyla Kurumumuzca verilen hizmetin yasalardan bağımsız gerçekleşmesi düşünülememektedir.

Bir çocuğun bakımı, yerleştirilmesi ve eğitilmesi süreci, bu sorumluluğu üstlenen kişilerin fiziksel sağlığından, psikolojik durumundan, sosyal becerilerinden, yakın ve dış çevredeki sosyal desteklerin varlığından, hayata bakış açısını oluşturan geçmiş yaşantısından, gelecekte, çevresinden ve çocuktan beklentilerinden, sorunları çözme yönteminden, bir çocukla yaşamaya hazır olma durumundan, ekonomik yeterliliğinden direkt olarak etkilenmektedir.

Ayrıca, çağımızın gereği olarak eğitimin planlanması büyük önem taşımaktadır. Çocuğun gelecek yaşantısındaki sosyo-ekonomik durumu, aldığı eğitimle bağlantılı olacaktır. Çocukların okulda öğretmenlerinden öğrendiklerinin pekiştirilmesi için ebeveynlerin de evde çocuğa destek olmaları gerekmektedir.

Ailelerin çocuk büyütme hakları olduğu kadar, kendi isteklerini ifade edemeyen korunmaya muhtaç çocukların da kendileri için en uygun olduğu titizlikle belirlenmiş ortamlarda yaşamaya hakları bulunmaktadır. Herhangi bir işyerinde çalışmak veya sosyal ortamda kabul görmenin belirli kuralları bulunmaktadır. Biyolojik aileleri yanında örselenmiş çocukların bakım sorumluluğunun Devlet ile paylaşılması hususu da ülkemizin geleceğini teslim edeceğimiz çocuklar söz konusu olduğu için oldukça önemlidir ve kuralların olmaması düşünülememektedir. Başvuruların reddedilmesi sadece ailenin olumsuz olduğu yönünde algılanmamalıdır. Kurumumuz, korunmaya muhtaç çocukların özelliklerine en uygun ortamı sağlayabilecek aileleri seçmek sorumluluğunu da taşımaktadır.

-Evlad edinmenin fizik ve ruh sağlığı açısından çocuğa bakabilecek durumda olması, çocuğu toplum içinde psiko-sosyal açıdan mağdur edecek herhangi bir özelliğinin olmaması,

-Çocuğun toplum içindeki alacağı konumu olumsuz etkileyecek herhangi bir suçtan ve yüz kızartıcı bir suçtan ceza almamış olması

gerekmektedir.

Bir küçüğün evlat edinilmesi, evlat edinen tarafından bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması koşuluna bağlıdır.

Evlat Edinmenin Yolları

Evlat edinme şartlarına sahip bir insanın evlat edinmesi ülkemizde iki yolla olmaktadır.

-Genel Müdürlüğümüze bağlı kuruluşlardan,

-Çocuğun öz ailesinden ya da vasisinden. (Bu grupta yer alan evlat edinmelerde taraflar doğrudan Aile Mahkemesine, bulunmadığı durumlarda Asliye Hukuk Mahkemesine başvurmalıdır. Medeni Kanununun 316. maddesi gereği, ilgili mahkeme hakimince taraflar hakkında araştırma yapılması Kurumumuzdan istenmektedir. Tarafların yurt içinde yaşaması halinde bu istek İl Sosyal Hizmetler Müdürlüklerimizce yerine getirilmektedir. Ancak, taraflardan birinin yurt dışında olması halinde, evlat edinecek ailenin öncelikle bulunduğu ülkenin yetkili birimine başvurması gerekmektedir. Yurt dışı bağlantılı işlemler Genel Müdürlükçe yürütülmektedir. Yapılan araştırmada oluşan kanaati bildirir rapor evlat edinme mevzuatı kapsamında hazırlanarak ilgili mahkeme hakiminin takdirine sunulmaktadır)

Evlat Edinmede Aracılık Faaliyetleri

-Yurt İçi;

Medeni Kanununun 320. maddesi gereği 'Küçüklerin evlat edindirilmesine ilişkin aracılık faaliyetlerinin ancak Bakanlar Kurulunca yetki verilen kurumlarca yapılacağı hüküm altına alınarak Genel Müdürlüğümüzce fiilen yürütülen evlat edinme hizmetine hukuki statü kazandırılmıştır.

-Yurt Dışı;

Çocukların Korunması ve Ülkelerarası Evlat Edinme Konusunda İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi, kanunlaşarak 1 Eylül 2004 tarihinden itibaren Ülkemizde yürürlüğe girmiştir.

Bu kapsamda, Dış İşleri Bakanlığı tarafından, Lahey Uluslar arası Özel Hukuk Daimi Bürosu'na yapılan bildirim ile Genel Müdürlüğümüz, ülkelerarası evlat edinme işlemlerinde Ülkemizin Merkezi Yetkili Makamı statüsünü kazanmıştır.

Evlat Edinme Süreci

-Yurt İçi;

Başvurular, kişilerin ikamet ettikleri yerdeki İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne şahsen ve eşler birlikte olmak üzere yapılmaktadır.

Başvuruyu takiben;

-Sosyal Çalışmacı gerekli araştırmayı yaparak, dosyayı hazırlar.

-Uygun bulunan dosyalar, başvuru tarihi esas alınarak sıraya yerleştirilir.

-Her yıl ocak ayını takip eden günlerde ailenin bulunduğu sıra ile muhtemel sırada bekleme süresi hakkında yazılı olarak bilgi verilir. Çocuk yuvası bulunmayan illerde ve yurt dışında ikamet eden ailelerin dosyaları çocuk yuvası bulunan illerde yine başvuru tarihi ile sıraya alınmaktadır. Bu nedenle ailelere bildirilen sıra numarasında yıl içinde değişiklik olabilecektir.

Her hangi bir il'de evlat edinme sırasına alınan ailelerin buldukları sıra veya sırada bekleme süreleri hakkındaki soruları için ilgili İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne başvurmaları gerekmektedir.

Benzer şekilde çocuk yuvası bulunmayan illerdeki çocuklar da aile yanına yerleştirilmek üzere uygun illere bildirilmektedir. İl dışındaki çocuğu görmek üzere gidebileceğine dair dilekçesi bulunan evlat edinme sırasındaki aileler durumdan haberdar edilmektedir.

-Sırası gelen aileye çocuk yerleştirilir.

Sırası gelen aileye kendi istedikleri özelliklerde önce bir çocuk gösterilir. Bu çocuğu görme sırasında benimseyememe ya da olumlu iletişim kurulamadığı belirlenirse aile yanına yerleştirilmez. Eğer yasal olarak durumu evlat edindirilmeye uygun başka bir çocuk varsa, bu çocuk da aileye tek olarak gösterilir ya da aile ikinci bir çocuğu görmek üzere sırada bekler. Evlat edinme ailelerine birden fazla çocuk gösterilme zorunluluğu da bulunmamaktadır. Ayrıca ailenin çocuğu istememesi ile ilgili konuda sosyal çalışmacı tarafından değerlendirilir. Tüm çocukların bulunduğu ortamı, ailenin seçim yapmak üzere ziyaret etmesi isteğine olumlu yanıt verilemez. Çocukların ruh sağlığı açısından bu konuya özen gösterilmektedir.

-Bu süreçte, aile ve çocuk sosyal çalışmacı tarafından belirli aralıklarla izlenir ve üçer aylık periyotlarla raporları hazırlanır.

-Mahkemede dava açılarak evlat edinme işlemi tamamlanır.

-Mahkeme kararı ile birlikte evlat edinen kişi, çocuğun önceki nüfusunu kapattırıp, kendi nüfus hanesine kaydettirir.

-Yurt Dışı;

Yurt dışında ikamet eden Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile bir yıldan fazla süre için Türkiye'de ikamet izni almış yabancı uyruklular evlat edinme başvurularını doğrudan Genel Müdürlüğümüze yapmaktadır. Ancak, Lahey Sözleşmesi gereği, yurt dışında yaşayan T.C. vatandaşlarının da Kurumumuza başvurduklarını yaşadıkları ülkedeki yetkili birime bildirmeleri gerekmektedir.

Yurt dışında ikamet eden yabancı uyruklular ise buldukları ülkenin evlat edinme ile ilgili merkezi otoritelerine yapmaktadırlar.

Çocuk Hakları Sözleşmesi (21/b) maddesi gereği; 'Çocuğun kendi ülkesinde elverişli biçimde bakılması mümkün olmadığı veya evlat edinecek aile bulunmadığı takdirde ülkeler arası evlat edinmenin çocuk bakımından uygun bir çözüm olduğu' kabul edilmektedir.

Lahey Sözleşmesi de aynı kapsamda uygulamayı gerektirmektedir.

Türkiye'de evlat edinme başvurularının çok olması ve uzun süreler sırada beklenmesi nedenleriyle, 1.9.2004 tarihinden itibaren yapılan başvurularda, Yurt dışında yaşayan T.C. vatandaşları da dahil olmak üzere, yabancı ülke vatandaşlarının yanına Sözleşme'de belirtilen koşulları taşıyan yani; Türkiye'de evlat edindirilemeyen çocuklar yerleştirilmektedir.

Aile yanına yerleştirilmeyen çocukların,

-Çeşitli doğum kusurları (tavşan dudak, yarık damak v.b.)

-Sürekli tedaviyi gerektiren sağlık sorunları(kalp, böbrek rahatsızlığı v.b.)

-Çeşitli özürleri (fiziksel, zihinsel v.b.) bulunmaktadır.

Her çocuğun sahip olduğu özellik aynı olmamakta, daha hafif ya da ağır durumlar bulunmaktadır.

-Yaşının büyük olması ve kardeşinin bulunması nedeniyle evlat edindirilemeyen çocuklar da bu grupta yer almaktadır. Ancak, 3 yaşından büyük çocukları evlat edinecek ailelerde, eşlerden birinin Türkçe bilmesi şartı aranmaktadır. Bunun yanı sıra, okul dönemi başlamış çocukların, hem aile yaşantısına, hem anne-baba adaylarına, hem de sosyal çevre ve yeni bir dile uyum sağlamaları konusundaki güçlükler nedeniyle, sürecin olumsuz sonuçlanması halinde, çocukların kendileri hakkındaki düşüncelerini olumsuzlamamaları için, başka bir ülkeye gönderilmeleri konusu ayrıntılı olarak incelenmekte ve her durumda onaylanmamaktadır.

Yabancı ülke vatandaşı olup Türkçe bilmeyen kişiler yaşlarının da uygun olması halinde yalnızca 0-3 yaş grubundan evlat edinebilmektedir.

Evlat edinme işlemleriyle ilgili diğer Avrupa ülkeleri ve Amerika'daki uygulamalara baktığımızda;

-Evlat edinme hizmetinden yararlanacak kişi ve aileler için ciddi standartların belirlendiği görülmektedir.

-Aileler ebeveynlik eğitimlerine alınmakta, okumaları için kitaplar ve dökümanlar önerilmekte, bunlar üzerinde konuşulmaktadır.

-Oluşan kanaat bağlamında, genellikle 2 yıl süreyle geçerli olan izin verilmektedir.

-Süre bitiminde halen çocuk yerleştirilmemiş ise dosya en başından tekrar hazırlanmaktadır ya da iptal edilmektedir.

Ailelerin evlat edinme işlemleri için, bu ülkelerde de önemli sayılabilecek düzeyde ücret ödedikleri dikkate alındığında, Ülkemizdeki evlat edinme işlemleri daha kolay görünmekte ve cazip hale gelmektedir.

Lahey Sözleşmesi'ne uygun olarak, ülkemizde evlat edindirilemeyen çocukları evlat edinmeyi kabul ederek, Kurumumuza başvuran aileler çocukta istedikleri özellikleri ayrıntılı olarak bildirmelidir. Kuruluşlarımızda ailenin bildirdiği özelliklere uygun, evlat edindirilmek üzere bekleyen çocuk bulunması halinde, çocuğa ilişkin bilgi verilerek, ailenin kararını kesinleştirmesi ardından bulunduğu ülkede dosyalarının hazırlanması mümkün olabilecektir. Bu aşamadan sonraki işlemler yurt içindeki işlemlerle paralel gitmektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun 305. Maddesi, evlat edinme mahkemesi öncesinde çocuğun evlat edinecek aile tarafından 1 yıl süre ile bakılıp- eğitilmesi koşulunu getirmiştir. Bu bağlamda, yurt dışı yerleştirmelerde aileye ve eş zamanlı olarak yaşadığı ülkenin yetkili birimine çocuk hakkında bilgilerin gönderilmesi, ailenin yaşadığı ülkeden onay alarak Türkiye'ye gelmesi gerekmektedir. Bu süreç, çocukların uzun süreler Kurum bakımında kalmasına neden olmaktadır. Ayrıca, Fransa ve Amerika, bir yıllık geçici bakım süreci için evlat edinilecek çocuğa kısa süreli geçici vize vermeyi kabul etmemektedir. Dolayısıyla bu ülkelerde yaşayan kişilerin, 1 yıllık geçici bakım sürecini Türkiye'de geçirmeyi aile olarak kabul etmeleri gündeme gelmektedir. Eşlerden birinin çocukla birlikte ülkemizde kalması, ana-baba-çocuk ilişkisinin kurulması ve eşler arasındaki iletişim açısından olumsuz etkiler yaptığından kabul edilememekte her iki eşin de Türkiye'de kalması gerekmektedir.

Kurumumuza yapılan başvurular genelde ülkemizden çocuk almak konusundadır.Yurt dışından çocuk evlat edinmek isteyen kişi/eşler genelde belirledikleri bir çocuk hakkında işlem sürdürürken kurumumuza başvurmuşlardır.Bu başvuruyu da çocuğun bulunduğu ülkenin evlat edinme konusundaki yetkili kurumu resmi olarak yapmaktadır. Yurt dışında (afet bölgesinden) belirlenmiş bir çocuk yok ise, Kurumumuza başvurulmaktadır. Uluslar arası evlat edinmelerde, çocuk evlat edinilmek istenen ülkeden, talepte bulunan kişi/eşlerin yanına yerleştirilebilecek özelliklerde uygun çocuk olup-olmadığının araştırılması gerekmektedir.Kurumumuz Lahey sözleşmesi kapsamındaki ülkeler ile yetkilendirilmiş merkezi makamlar aracılığıyla işlem sürdürmektedir. Diğer ülkelerle ise ISS kanalı ile iletişim kurulmaktadır.Ancak bahsedilen kurumların bulunmadığı ülkelerde, evlat edinme talebindeki kişi/eşlerin o ülkenin yetkili kurumu hakkındaki iletişim bilgilerini Kurumumuza bildirmesi işlemleri hızlandırmaktadır.

Evlat edinme dosyasıyla ilgili olarak yalnızca evlat edinecek aileye bilgi verilecek olup, ilgili aile dışındaki hiç kimseye yazılı ya da sözlü bilgi verilmeyecektir.

Evlat Edineceklerden İstenilen Belgeler

Haklarında yapılan sosyal inceleme sonucu evlat edinmesi uygun görülen müracaatçılardan aşağıdaki belgeler istenir.

-Vukuatlı nüfus kaydı (Ailenin nüfus kütüğünün kayıtlı bulunduğu nüfus müdürlüğü tarafından hazırlanan belge),

- Evlat edinecek kişilerin ve birlikte yaşadıkları aile fertlerinin çocuğun bakımını etkileyecek fiziksel engeli ve bulaşıcı hastalığının olmadığını ve ruh sağlığının yerinde olduğunu gösterir rapor (Sosyal Çalışmacı gerekli gördüğü hallerde kişinin sağlığına, süregelen hastalığına veya bağımlılığına ilişkin ayrıntılı rapor da isteyebilir.),

- Evlat edinecek kişilerin ve birlikte yaşadıkları aile fertlerinin Cumhuriyet Savcılığından sabıka kayıtları (sosyal çalışmacı gerekli gördüğü hallerde bölge karakolundan ayrıca emniyet soruşturması da isteyebilir). Sabıka kaydı var ise, buna neden olan suçla ilişkin mahkeme kararı istenir,

- Gelir ve sosyal güvenlik durumunu gösterir belgeler,

Aileye ait 'yeterli gelir düzeyi' ifadesi belgelendirilen geliri ifade eder ve bu gelir, ikamet edilen ilin yaşam standardı ile yerleştirilecek çocuğa sağlanacak sağlık ve eğitim standardının ülke düzeyindeki durumu dikkate alınarak değerlendirilir. Gelir düzeyi ortalamasının altında olması halinde müracaat olumsuz değerlendirilir. Yine gelir düzeyinin çocuğun gelecekteki yaşantısı ve eğitimini karşılayacak yeterlilikte olması, ailenin beklentisi ve var olan koşullarının uygunluğunun bununla örtüşmesi sosyal çalışmacı tarafından mutlaka değerlendirilir.

Örneğin; aile çevresinden belli zamanlarda bağ, bahçeden gelen ürün ya da ürün karşılığı gelir veya henüz paylaşılmamış olan taşınır-taşınmaz mal, oturlan evin kira vermemekle birlikte başkasına ait olması süreklilik taşımadığından bir teminat olarak kabul edilemez.

Kırsal kesimde hasat ürününe ait gelir, ofislerce ya da yetkili ita amiri tarafından verilen belgeye dayandırılmalıdır.

Sosyal güvenlik çocuğun gerek sağlık gerekse ebeveynlerin birinin ya da her ikisinin kaybı, ayrılık veya çalışma gücünün kaybedilmesi hallerinde maddi ve sağlık güvencesi anlamı da taşıdığından eşlerin her ikisinden de sosyal güvenliğe ilişkin belge istenmektedir. Sosyal güvenlik süresinin başlama tarihi, aktif olup olmadığı, sürekliliği, pirim düzeyi ve kapsamı araştırılır. Bu bağlamda ailenin işinin sürekliliği olup-olmadığı, devamlı iş değiştirme söz konusu ise nedenlerin açıklanması istenir. Sosyal çalışmacı bu bağlamda yaptığı değerlendirme ardından eşlerden birinin sosyal güvenliğini yeterli bulabilir.

SSK ve Bağ-Kur kapsamında olan kişilerin sigortalarının kendileri hayattayken ve sonrasında evlat edinilecek çocuğun sağlık hizmetinden yararlanmasını sağlayıp sağlamadığı ilgili kurum tarafından yazılı olarak belgelenmelidir.

- İkamet belgesi (Mahalle muhtarlığından),

- Öğrenim durumunu gösterir belge.

Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'nün verdiği bilgilere göre; 18.08.1997 tarih ve 23084 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4306 sayılı Yasa ile ilkokul kavramı kaldırılarak yerine, ilköğretim okulu kavramı getirilmiştir. 1998/73 sayılı Genelge ile de Yetişkinler İlkokul Diploması, Yetişkinler 2. Kademe Eğitimi Başarı Belgesine dönüştürülmüştür. II. Kademe Eğitimi Başarı Belgesi ile ilköğretimin 6,7 ve 8. sınıflarını tamamlamak üzere Açık İlköğretim Okuluna başvurulabilmektedir. Ancak bu kişiler ilkokul mezunu sayılmamakta ve bu belge ilkokul diploması niteliği taşımamaktadır. Bu nedenle 2. Kademe Eğitimi Başarı Belgesine yasanın çıktığı 1997 yılından sonra sahip olanlar ilkokul mezunu sayılmamaktadır.

- Yurt dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşları ile Türkiye'de ve yurt dışında yaşayan yabancı uyruklu ailelerden bu belgelerden başka oturma izin belgesi ve evlat edinilen çocuğu ülkelerine kabul edilebileceklerine ilişkin belgeler istenir.

Başvuru tarihinden itibaren 2 yıl sonunda çocuk yerleştiremeyen ailelerin dosyaları ile ilgili olarak sosyal çalışmacı gerekli gördüğü belgeleri yeniler.Geçen her yıl içinde bir görüşme yapılır ve gerek görülen belgeler yenilenir.

Başvuranın durumunda olan herhangi bir farklılaşma (adres,sağlık,iş,medeni durum,evlilik ilişkisi değişiklikleri, çocuk sahibi olmak için tekrar tedavi sürecini başlatmaya karar vermek, hamilelik, çocuğun olması,kişiler arası evlat edinme, evlat edinme kararından vazgeçme veya ertelemeye ilişkin herhangi bir düşünce) olması halinde ailenin gerekçeli olarak Genel Müdürlüğümüz ile yaşadığı ülkedeki ilgili birime mutlaka yazılı bilgi vermesi zorunludur. Bu kapsamda ilgili Sosyal Çalışmacı ile ortak karar alınması halinde, belirlenecek sürelerle dosya işlemleri askıya alınabilmektedir. Ancak, bu süreçte aile gelişmeler hakkında Kurumu yazılı olarak bilgilendirmekle yükümlüdür.

Evlat Edindirilen Çocukların Özellikleri

Durumu evlat edindirilmeye uygun olan çocuklarımız genel anlamda 2 grupta toplanmaktadır;

- Evlat edindirilmesi için mahkeme kararı ile ana-babası tarafından rıza verilen çocuklar,

-Kurumumuz tarafından ebeveynlerinin rızasının aranmaması yönünde mahkeme kararı alınan çocuklar.

Rıza Aranmamasını Gerektiren Durumlar;

-Ana-babanın kim olduğunun veya nerede bulunduğu bilinmemesi,

-Ruhsal rahatsızlığının olması,

-Ayırt etme gücünden yoksun bulunması,

-Kişisel özen yükümlülüğünü yerine getirmemesi.

Ailelerimiz genellikle (0-1) yaş grubu ve kimsesi olmayan bir çocuğu evlat edinmek istemektedirler. Bunun nedeni ise günün birinde ailesinin ortaya çıkarak çocuğu ellerinden alacağı korkusundan kaynaklanmaktadır.Bir çocuğun kimsesinin olmaması terk/bulutlu olarak nitelendirilen grup için dahi mümkün olmayıp sadece ailesine ilişkin bir bilginin olmadığı anlamı taşımaktadır.

Ancak şunun açıklanmasında yarar görmekteyiz;

Oldukça düşük bir olasılık olmakla birlikte yukarıda belirttiğimiz gruplarda yer alan çocukların ebeveynlerinin günün birinde ortaya çıkarak çocuklarını arama ya da verdikleri rıza kararından vazgeçme riski bulunmaktadır. Ancak bu itirazlar ilgili mahkemeye başvurularak yapılması gerekmektedir. Dosya bilgileri Kurumumuz tarafından düzenlenen gerekçeli raporla birlikte gizlilik kaydıyla ilgili mahkemeye gönderilir. Sonucu ise hakim kararı belirlemektedir.

Ailelerimizin (0-1) yaş grubu çocukları evlat edinmek istemelerinin önemli bir nedeni de evlat edinecekleri çocuğun yaşı büyüdükçe iletişim kurmakta zorlanacakları kaygısıdır. Oysa ki korunmaya muhtaç çocuklarımızın özelliklerinin (olumsuz aile koşullarından gelmeleri, kuruluşa gelinceye kadar olan yaşamlarında örselenmiş olmaları, tutarlı ve dengeli bir sevgi almamış olmaları ... vb.) yanı sıra ailelerimizin yıllardır çocuk özlemi çekmesi nedeniyle taraflar arasında sosyal çalışmacının da danışmanlığı ile kolaylıkla iletişim kurabilmektedir. Ancak öncelikle çocuğun aile sıcaklığını ilk kez tatması nedeniyle bocalayabileceği, sevgiyi sınavacağı unutulmamalıdır. Bu güvensizliğin aşılması ancak, ailenin sorun çözme becerisi, sabrı ve olumlu yaklaşımıyla mümkün olabilmektedir.

Çocuk büyürken gelişim dönemlerine bağlı olarak pek çok farklı sorunla karşılaşılması olasıdır. Bu sorunlarla karşılaşıldığında biyolojik anne babalar gibi çözümü bulmak için çaba sarf edilmesi beklenmektedir. Çünkü çocuğun kişiliğinin öncelikle büyütüldüğü ailedeki ilişkiler ve sosyal çevre tarafından şekillendirildiği unutulmamalıdır.

Bebek grubundan evlat edinmek isteyen bazı ailelerimizin sıraları gelip çocuk görmeye gittiklerinde beklenti düzeylerinin yüksek olması sebebiyle hayal kırıklığı yaşadıkları gözlemlenmektedir. Bu nedenle korunmaya muhtaç çocuklarımızın gelişim özellikleri konusunda bilgi vermekte de yarar görmekteyiz;

Korunmaya muhtaç çocuklarımız genellikle sağlıksız hamilelikler sonucu doğmakta ve kuruluş bakımına gelinceye kadar olumsuz koşullarda (Soğukta kalma, yetersiz beslenme, uyarıcı eksikliği, teke tek ilgi yoksunluğu... vb.) yaşamaktadırlar. Bu nedenle gelişimlerinin sağlıklı aile ortamında yetişen bir çocuk gibi olmamaktadır. Ancak aile yanına yerleştikten kısa bir süre sonra hızlı bir şekilde aradaki farkı kapatmaktadırlar.

Evlat Edinilen Çocuğa Gerçeğin Söylenmesi

Çocuğa evlat edinildiği sosyal çalışmacının önerdiği yaş ve zamanda mutlaka söylenmelidir!

-Çocuk psikolojisi alanında yapılan çalışmalar ışığında çocukların bu durumu normal kabul ederek sorun yaşamamaları ve yaşatmamaları için evlat edinmenin açıklanacağı en uygun dönemin çocuğun henüz sosyal yaşama tam olarak açılmadığı, anne ve baba objesinin yaşamında birinci derecede önem taşıdığı okul öncesi çağ (4-6 yaş) olduğu bilinmektedir. Bu açıklamanın zamanında yapılmaması halinde çocuğun hazır olmadığı dönemde herhangi bir kaynaktan (aile dışı kişiler/belgeler vb.) gerçeği öğrenme olasılığı çok yüksek olup, başta size olan güveninin sarsılmasının yanı sıra diğer insanlarla iletişimi bozulacak ve yaşamında onarılamayacak büyük bir yara açılacaktır.

-Aile açısından ise yaşam boyu böyle bir gerçeği saklama zorunluluğu her zaman omuzlarında ağır bir yük olarak kalacaktır. Uygun olmayan şekilde gerçeği öğrenen çocuk da evlat edinen aileyi suçlayacaktır.

-Çocuğa onu karnınızda değil kalbinizde büyüttüğünüzü, onun kendi çocuğunuz olmasını çok istediğinizi açıklarken asla biyolojik ailesini kötüleyen ifadeler kullanmamaya dikkat edilmesi, çocuğun kendi hakkındaki 'beni ailem istememiş' duygusunun oluşmaması için büyük önem taşımaktadır.

Evlat Edinme İle Çocuğun Kazandığı Haklar

-Evlat edinilmiş çocuklar yasal olarak öz çocukların haklarına sahip olurlar.

-Ana ve babaya ait olan haklar ve hükümlülükler evlat edinene geçer.

-Evlatlık, evlat edinenin mirasçısı olur.

-Evlatlık küçük ise evlat edinenin soyadını alır.

-Evlat edinen isterse çocuğa yeni bir ad verebilir.

-Eşler tarafından birlikte evlat edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlat edinen eşlerin adları yazılır.

-Evlatlığın miras ve başka haklarının zedelenmemesi, aile bağlarının devam etmesi için evlatlığın naklen geldiği aile kütüğü ile evlat edinme ailenin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulur. Ayrıca evlatlıkla ilgili kesinleşmiş mahkeme kararı her iki nüfus kütüğüne işlenir.

Evlat edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlatlık istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamaz.

Evlat edinilmiş olup, öz ailesi hakkındaki bilgilere ulaşmak isteyen kişilerin varsa aşağıdaki bilgi ve belgeleri öncelikle evlat edinme mahkemesinin yapıldığı İl biliniyorsa ve kişi aynı İl'de halen ikamet ediyorsa, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne, aksi takdirde Genel Müdürlüğe sunmaları halinde haklarında gerekli araştırma yapılabilmektedir. Sunulan bilgi ve belgenin kapsamının geniş olması araştırmanın daha kısa sürede yapılmasını sağlamaktadır. Söz konusu Başvuru ancak şahsen yapılabilecek olup, posta yoluyla yapılan başvurular hakkında da araştırma yapılacaktır. Ancak, araştırma sonucu kişinin ikamet ettiği yerdeki İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne bildirilecektir. Bilginin kişiye verilmesi, mevcut kimlik aslı ile yapılacak şahsen başvurusu ile mümkün olabilecektir.

- Kişinin mevcut kimlik fotokopisi,
- Evlat Edinme Mahkeme Kararı,
- Mahkeme kararından önceki kimlik bilgileri,
- İsim değişikliğine dair mahkeme kararı,
- Evlat edinme öncesinde kalınan İl ve kuruluşun adı,
- Kuruluşa kabul ve evlat edinme tarihleri.

Kişinin bu kapsamdaki belgelere sahip olmaması halinde edindiği bilgileri bildirmesi gerekmektedir.

Kurumumuz 1983 yılında faaliyete başlamış olup, önceki yıllara ait arşiv bilgileri Çocuk Koruma Birlikleri ve Sağlık Bakanlığı tarafından devredilen belgelerle sınırlıdır.

Evlatlık İşleminin İptali

Evlat edinme dosyalarının ilgili mevzuat gereği belirlenen süreler içinde tamamlanma zorunluluğu olup aileden kaynaklanan nedenlerle gecikmelerin olması halinde ilgili sosyal çalışmacının hazırlayacağı tutanak ailenin dosyasına konulur ve dosyanın bir daha işleme konulmamak üzere İPTAL edildiği yazılı olarak bildirilir. İptal nedenleri;

- Ailenin belgeleri verilen süre içinde tamamlamaması,
- Sosyal Çalışmacının görüşme taleplerinin ve yerleştirme için çağrı yapıldığında çocuğu görmenin geçerli neden bildirmeksizin ertelenmesi,
- Ailenin bildirmekle yükümlü olduğu halde adres, telefon değişikliğini bildirmemesi nedeniyle kendilerine ulaşılamaması,
- Evlat edinme geçici bakım sürecinde, devlet ya da üniversite hastanesinden alınan tetkik belgeleriyle kanıtlanmış olmaksızın, sadece şüphe nedeniyle evlat edinilecek çocuğun sağlık sorunu öne sürülerek geri verilmek istenmesidir.

Ailelerin vazgeçme dilekçeleri ardından bir daha başvurmaları halinde, eski dosya bilgileri de araştırılmaktadır. Ancak, iptal edilen eski dosyalar bir daha işleme konulmamaktadır. Aile yeni başvuru tarihi ile değerlendirilmektedir.

Ancak, çocuğa karşı veya çevresine yönelik insan haklarına aykırı nitelikte işlenen suçların varlığı, evlat edineceği çocuğun geçmişine ve onunla yaşayacağı geleceğine ilişkin olumsuz önyargıların belirlenmesi, eşlerden birinin diğerinin yaşamını ve becerilerini yok edecek düzeyde baskı uyguladığının gözlemlenmesi, öfke kontrolünün sağlanamaması, yanına yerleştirilen çocuğu dayanaksız bir nedenle geri verme söz konusu ise aile bir daha evlat edinmek üzere başvuruda bulunamamaktadır.

Evlat edinme işleminin iptali yoluna, Cumhuriyet Savcısı, Kurumumuz ya da çocuğun biyolojik ailesinin istemi üzerine, dosya daki belgelerin esas ve usul açısından incelenmesi sonucunda küçüğün menfaati ağır biçimde zedelenmeyecekse gidilebilmektedir. Ancak, evlatlık ilişkisinin kaldırılması evlatlığın menfaatini ağır biçimde zedeleyecek olursa, bu yola gidilmez.

Dava hakkı, evlatlık ilişkisinin kaldırılması sebebinin öğrenilmesinden başlayarak bir yıl ve her halde evlat edinme işleminin üzerinden beş yıl geçmekle düşer.

Gizlilik

Evlat edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlatlık istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamamaktadır.

Evlat edinmelerde Genel Müdürlüğümüz gizlilik ve resmiyeti nedeniyle evlat edinecek kişiler arasında daima tercih edilen bir Kurum olmaktadır. Ancak sürekli olarak evlat edinecek aile sayısına oranla çocuk sayısı yetersiz kalmaktadır.

Bir çocuğun hakkında mahkeme kararı olmaksızın nüfus bilgilerinin (nesep) değiştirilmesi ciddi bir suçtur. Çocuk Haklarının korunmasından sorumlu koordinatör kuruluş olan Kurumumuz tarafından bu durumun tespit edilmesi halinde öncelikle ailenin nesep düzeltme işlemlerini başlatması istenmektedir. Ailenin gerekli hukuksal süreci başlatmaması halinde ise Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunmaktadır.

Evlat edinmek üzere başvurduğunuzda işlemlerin gerektirdiği tüm yükümlülükleri kabul etmiş sayılırsınız.

Hakkınızda olumlu karar verilmesi halinde evlat edineceğiniz çocuğumuz yasal olarak sizin öz çocuğunuz gibi eşit haklara sahip olacaktır.

BİR ÇOCUĞUN BAKIMI SEVGİ, SABIR, HOŞGÖRÜ VE ÖZVERİ GEREKTİRMEKTEDİR. VERECEĞİNİZ BU KARARIN GERİ DÖNÜŞÜ OLMAYIP, SİZİN DE BU BİLİNÇLE EBEVEYNLİK SORUMLULUĞUNUZU YERİNE GETİRECEĞİNİZE İNANIYORUZ.

EVLAT EDİNMENİN BİR ÇOCUĞA SICAK YUVA SUNMANIN YANINDA SİZE TOPLUM İÇİNDE EBEVEYN OLMA AYRICALIĞINI SUNDUĞUNU UNUTMAYIN!